

A KLÍMAVÁLTOZÁS PROBLÉMAKÖRÉNEK BEMUTATÁSA, AZ ALKALMAZKODÁSI ÉS CSELEKVÉSI LEHETŐSÉGEK ISMERTETÉSE

**BÉKÉSCSABA
2018. 01. 30.**

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Kohéziós Alap

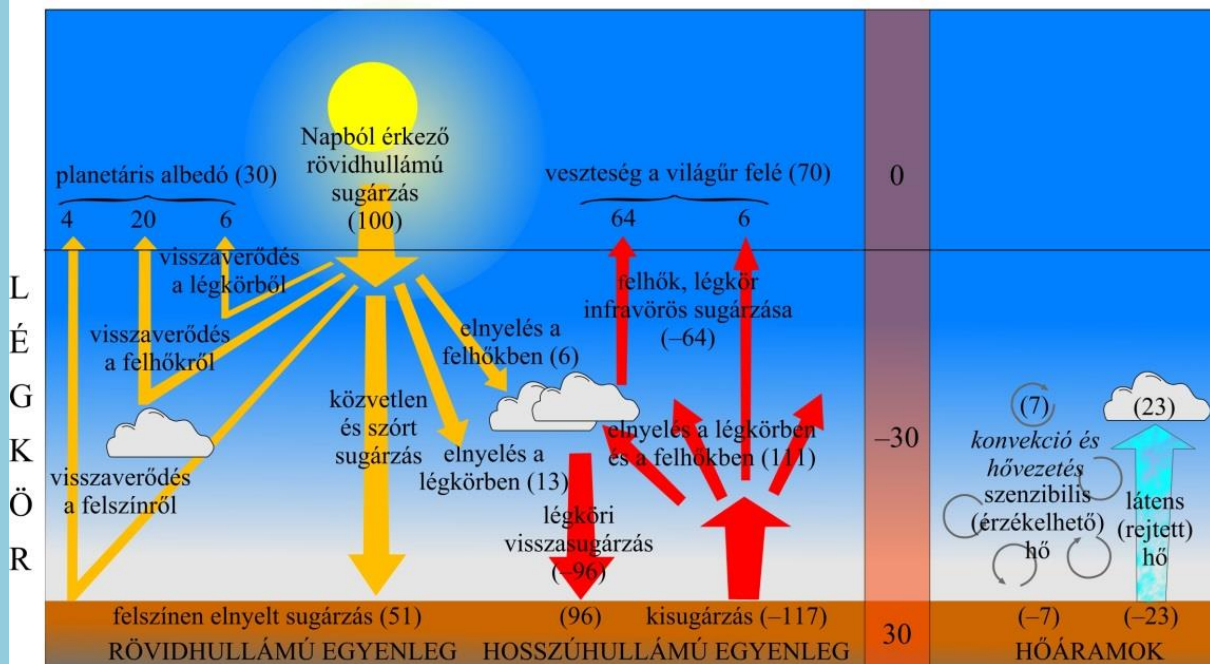

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

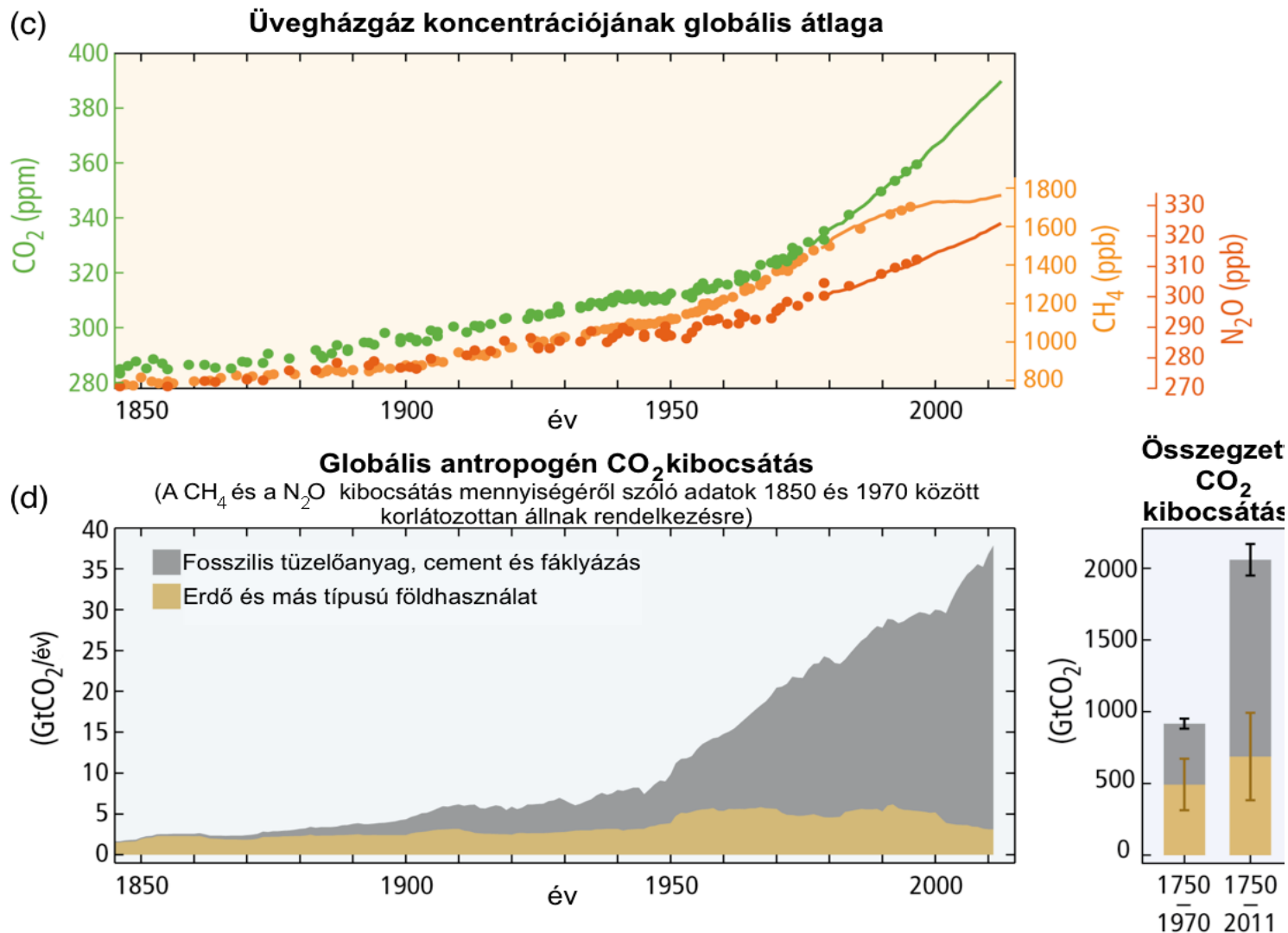
AZ ÉGHAJLATVÁLTOZÁS ANTROPOGÉN OKAI

❖ Főbb antropogén okok

- Az üvegházhatás erősödése (CO₂ és egyéb üvegházhatású gázok kibocsátásának növekedése)
- A földfelszín megváltoztatása, területhasználat módosulásai, növényzetborítottság csökkenése
- Antropogén hőtermelés, hősziget jelenségek

AZ ÜVEGHÁZHATÁSÚ GÁZOK KONCENTRÁCIÓJA ÉS AZ ANTROPOGÉN SZÉN-DIOXID KIBOCSÁTÁS

Forrás: IPCC Éghajlatváltozás 2014 Szintézis jelentés, Döntéshozói összefoglaló

A JELENLEGI ÉGHAJLATVÁLTOZÁS EGYEDISÉGE

A klíma folyamatosan
változik, változott a
Föld története során

**DE! a jelenlegi
változások
kiterjedtsége, összetett
hatásai és sebessége
példa nélküli a vizsgált
változások között**

A klímaváltozások alatt
a közbeszédben az
emberi tényezőt értik
leginkább. Célszerű ezzel
foglalkozni, jobbára csak
ezen emberi hatások
mérésére
szorítkozhatunk.

ÉGHAJLATVÁLTOZÁS HATÁSAI A KÜLÖNBÖZŐ SZFÉRÁKBAN

Atmoszféra

- **A szélsőséges időjárási események gyakorisága nő (hőhullámok, csapadékhullámok, szárazság)**
- **A szélsőséges időjárási események intenzitása nő**
- **Eltolódások következhetnek be egyes klimatikus területek határain (mezoklimatikus változások), amelyek bizonyos térségekben már érezhetők (pl. sivatagosodás)**

Hidroszféra

- **A tengervíz szintjének emelkedése: az utóbbi 100 év során 0,19 m, a változás gyorsul**
- **A tengeráramlatok kitérítése, visszahatás az atmoszférára (változik a tengervíz sótartalma, hőmérséklete).**
- **A víz körforgásának változásai, kiszámíthatatlanság a csapadékeloszlásban, aszályok, árvizek**

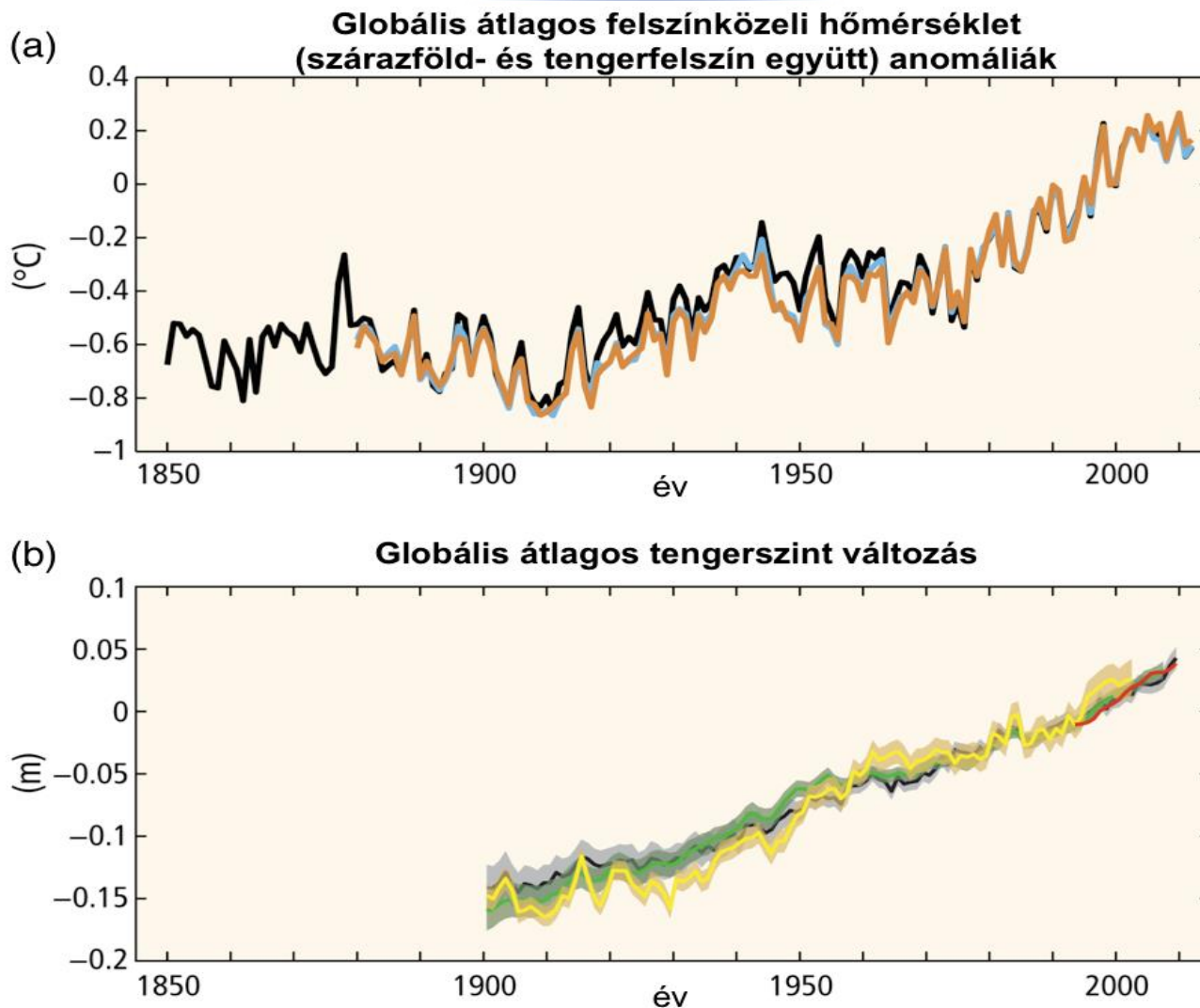
Krioszféra

- **A sarki jég olvadásának következményei, visszahatás a hidroszférára (transzgresszió, tengervíz sótartalma, hőmérséklete befolyásolhatja az tengervíz áramlásait)**
- **A gleccserek visszahúzódása, hatása a bioszférára és az emberi civilizációra (a hegyvidéki gleccserjég szerepe nélkülözhetetlen a bioszféra és az emberiség vízellátásában)**

Bioszféra

- **Az ökológiai rendszerekre gyakorolt hatás: jelentős kihalási hullám,**
- **A bioszféra légkört befolyásoló hatása gyengül (csökken a szén-dioxid elnyelésre legalkalmasabb növényzet, a természetes növénytakaró)**

A HŐMÉRSÉKLET NÖVEKEDÉSE ÉS A TENGERSZINT VÁLTOZÁSA

Forrás: IPCC Éghajlatváltozás 2014 Szintézis jelentés, Döntéshozói összefoglaló

A KLÍMAVÁLTOZÁS LEHETSÉGES KÖVETKEZMÉNYEI 2050 UTÁN

a vízkészletek csökkenése

gyakoribb szélsőséges időjárás

a biológiai sokszínűség visszaesése

fertőzőes megbetegedések növekedése

a mezőgazdasági erőforrások csökkenése

a gleccserek olvadása

Észak-Amerika

- a Nagy Tavak süllyedő vízfelszíne;
- korlátozott mezőgazdaság a nagy síkságokon;
- veszélyeztetett ökoszisztémák: láp, tundra;

Sarki területek:

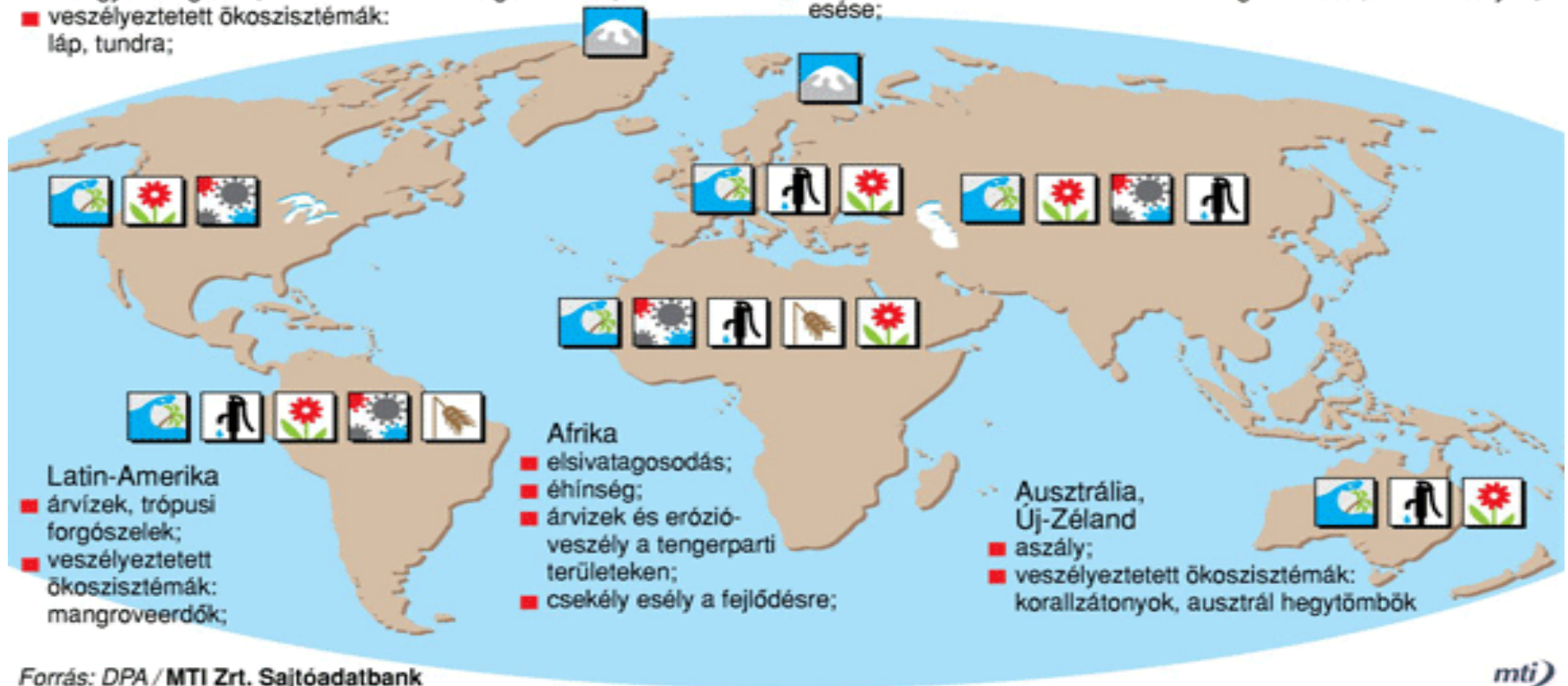
- az Északi-sarkon a jégtakaró visszahúzódása;
- a halászati terület megváltozása;

Európa

- gyakori esőzés északon, délen pedig szárazság;
- a gleccserek olvadása;
- a téli sport-turizmus visszaesése;

Ázsia

- az emelkedő tengerszint miatt emberek millióinak vándorlása;
- veszélyeztetett ökoszisztémák: mangroveerdők, korallzátonyok;

Latin-Amerika

- árvizek, trópusi forgó szelek;
- veszélyeztetett ökoszisztémák: mangroveerdők;

Afrika

- elsivatagosodás;
- éhínség;
- árvizek és erózió-veszély a tengerparti területeken;
- csekély esély a fejlődésre;

Ausztrália, Új-Zéland

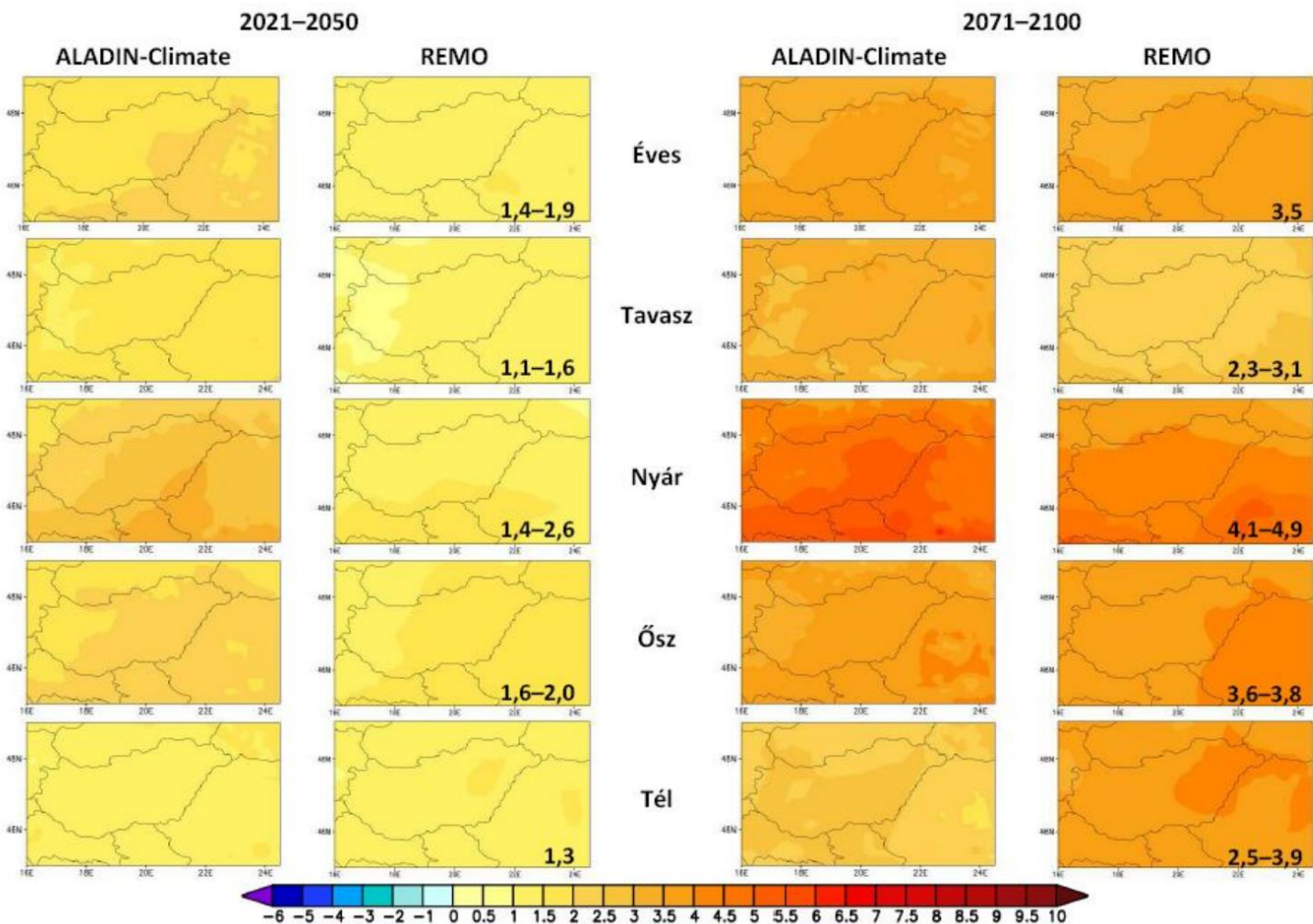
- aszály;
- veszélyeztetett ökoszisztémák: korallzátonyok, ausztrál hegytömbök

FŐBB ÉGHAJLATI TRENDEK HAZÁNKBAN

- Az OMSZ és az ELTE négy különböző klímamodellt használ a magyarországi hőmérsékleti szélsőségek előrejelzésére a közeljövőre (2021–2050) és a távoli jövőre (2071–2100) vonatkozóan
- A hőmérséklet további emelkedésére kell számítanunk, melynek mértéke 2021–2050-re minden évszakban szinte az ország egész területén eléri az 1 °C-ot, az évszázad végére pedig a nyári hónapokban a 4 °C-ot is meghaladhatja.
- A szélsőségek egyértelműen és szignifikánsan a melegedés irányába mozdulnak el: a fagyos napok száma csökkenni, a nyári napok és a hóhullámos napok előfordulása növekedni fog
- A csapadék éves összegében nem számíthatunk nagy változásokra, az eddigi évszagos eloszlás viszont nagy valószínűséggel átrendeződik. A nyári csapadék a következő évtizedekben 5 %-ot, az évszázad végére pedig 20 %-ot elérő csökkenése bizonyosnak tűnik
- A nagymennyiségű és intenzív csapadékos jelenségek várhatóan elsősorban ősszel lesznek gyakoribbak, a száraz időszakok hossza pedig nyáron fog leginkább növekedni.
- A szélsőségek várható alakulása jellegzetes térbeli eloszlást mutat és elsősorban Magyarország középső, déli és keleti területeit érinti kedvezőtlenül

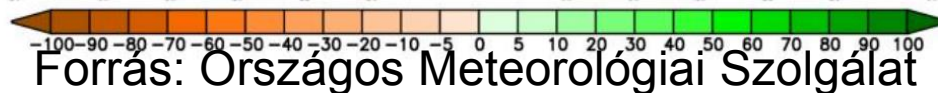
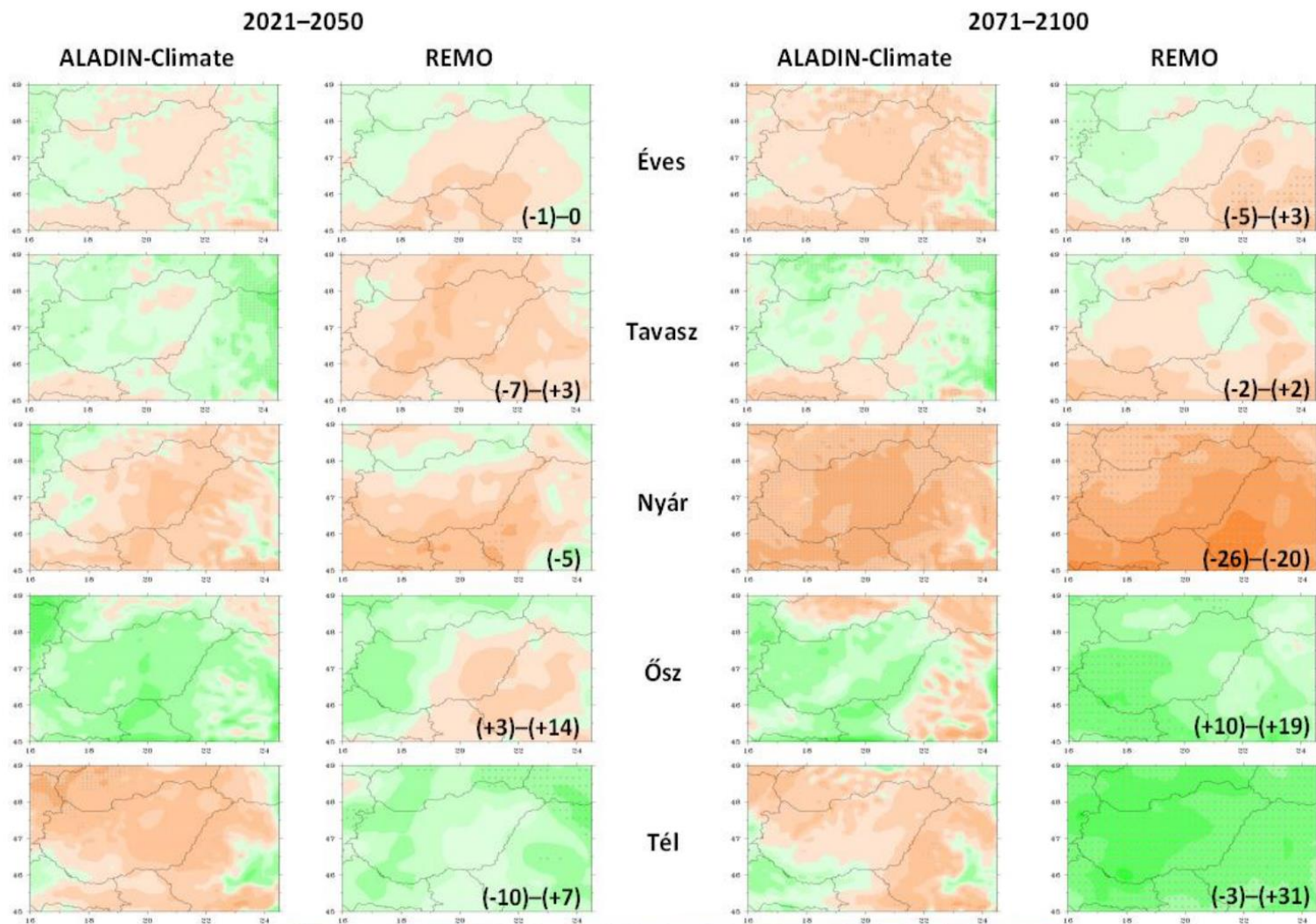

ÉVES ÉS ÉVSZAKOS VÁRHATÓ ÁTLAGHŐMÉRSÉKLET-VÁLTOZÁS (°C)

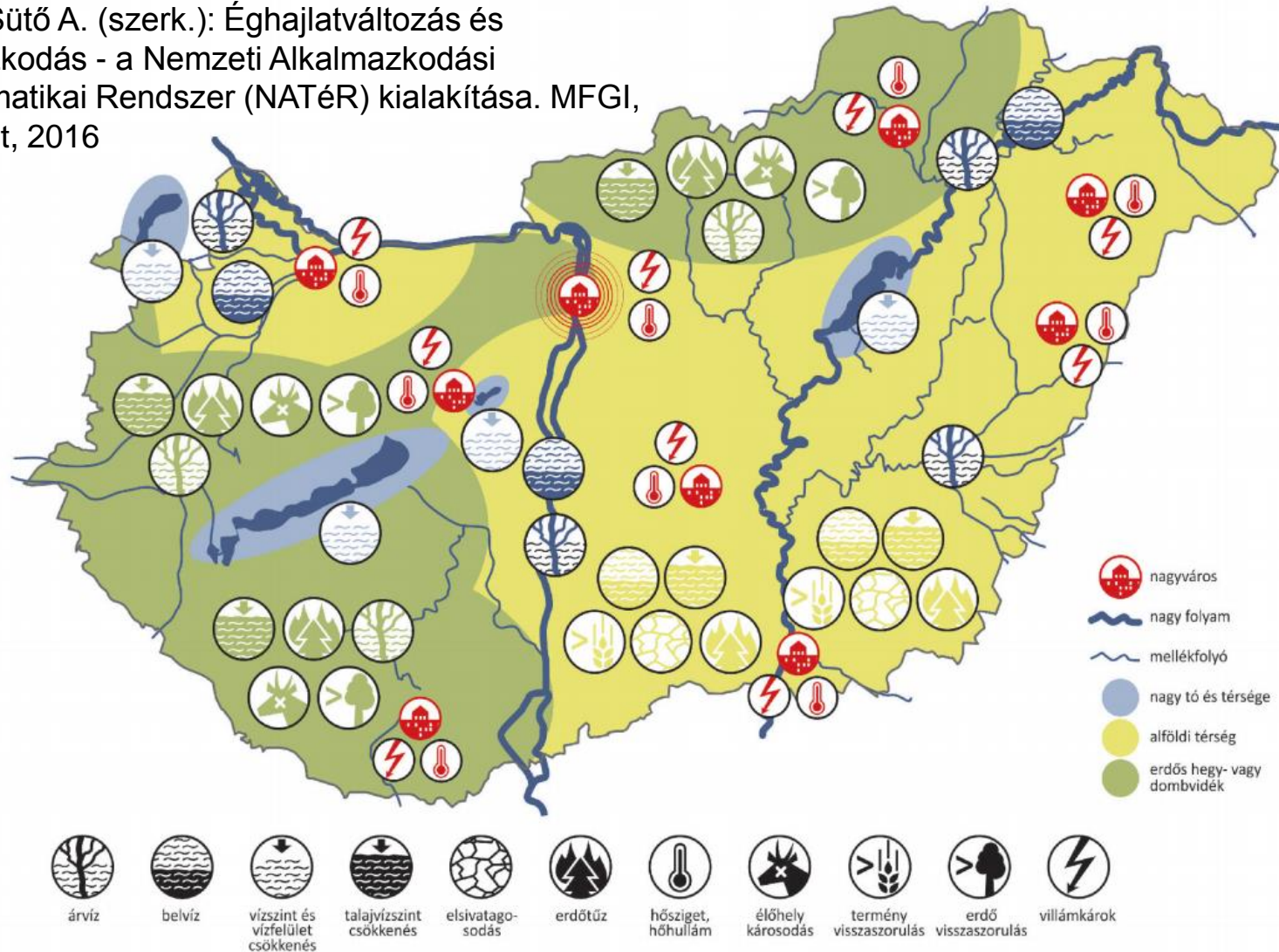
Forrás: Országos Meteorológiai Szolgálat

VÁRHATÓ ÉVES ÉS ÉVSZAKOS ÁTLAGOS CSAPADÉKÖSSZEG- VÁLTOZÁS (%)

AZ ÉGHAJLATVÁLTOZÁS MAGYARORSZÁG RÉGIÓIBAN VÁRHATÓ HATÁSAI

Forrás: Sütő A. (szerk.): Éghajlatváltozás és alkalmazkodás - a Nemzeti Alkalmazkodási Térinformatikai Rendszer (NATÉR) kialakítása. MFGI, Budapest, 2016

AZ ÉGHAJLATVÁLTOZÁS FŐ HATÁSVISELŐ ÁGAZATAI

Humánegészségügy

Mezőgazdaság

Épített környezet

Közlekedés

Hulladékgazdálkodás

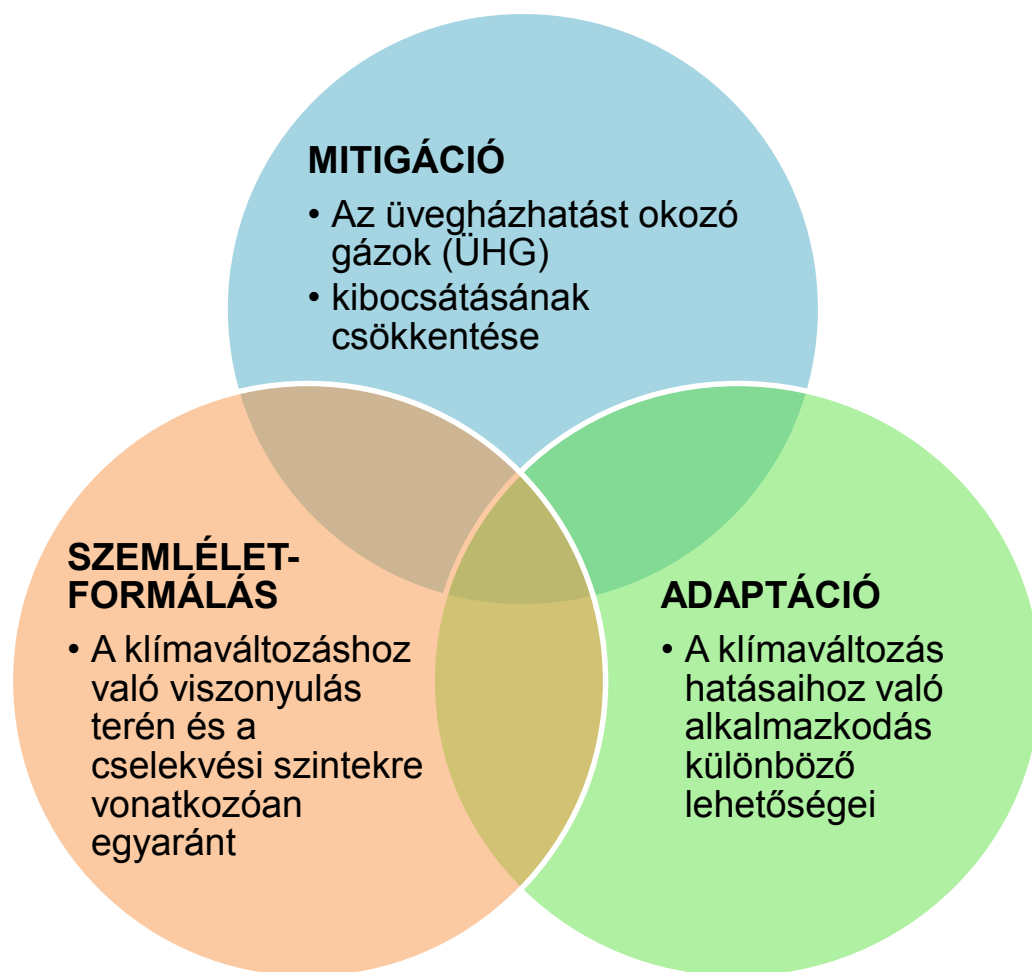
Energetikai
infrastruktúra

A KLÍMAVÁLTOZÁSRA ADHATÓ VÁLASZOK ÖSSZETETTEK

A KLÍMAVÁLTOZÁSRA ADHATÓ VÁLASZOK FŐ IRÁNYAI

A VÁLASZOK FŐ IRÁNYAI – EGYMÁST NEM KIZÁRÓ, HANEM KIEGÉSZÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK!

A SÉRÜLÉKENYSÉG ÖSSZETEVŐI ÉS A SÉRÜLÉKENYSÉG SZEMPONTJÁBÓL VIZSGÁLANDÓ RENDSZEREK

Egy rendszer akkor **sérülékeny**, ha a klímaváltozás hatásai nagy eséllyel okoznak benne jelentős károkat. Ez a következő esetekben állhat elő: ha a rendszernek

- nagy az **érzékenysége**,
és/vagy
- nagy a **kitettsége**,
és/vagy
- nincs megfelelően felkészülve a hatások kivédésére, kezelésére, azaz alacsony a rendszer **alkalmazkodó képessége**.

Vagyis a sérülékenység egyaránt függ a rendszer klímaváltozással szembeni kitettségétől, érzékenységétől és alkalmazkodóképességétől (adaptív kapacitástól).

Sérülékenység szempontjából vizsgálandó rendszerek

- Szennyvízelvezetés
- Csapadékvíz-elvezetés
- Gázszolgáltatás
- Villamosenergia-ellátás
- Infokommunikáció
- Hulladékgazdálkodás
- Kulturális örökség
- Egészségügy
- Élelmiszerellátás
- Ivóvízellátás
- Épületek, építési területek
- Zöld területek, kék felületek
- Biodiverzitás
- Közlekedés
- Turizmus
- Oktatás
- Helyi gazdaság
- Egyéb

AZ ALKALMAZKODÁS TERÜLETEI

- ❑ Információ
- ❑ Hajlandóság
cselekedni
- ❑ Intézményi
rendszer
- ❑ Szabályozás,
fejlesztési
tervek
- ❑ Technikai/mű
szaki

KLÍMAVÁLTOZÁS LEHETSÉGES VÁLLALATI VÁLASZOK

Fenntarthatósági alapelvek
érvényesítése:

- erőforrás-használat optimalizálása,
- anyagáram-hurkok lezárása,
körkörös gazdaság, dematerializáció
- szennyezés minimalizálás
(hulladékmentes gazdaság),
- tevékenységek erőforrás-
intenzitásának csökkentése,
- a nem megújuló energiától való
függés megszüntetése,
- ipari ökológia, ipari szimbiózis
alkalmazása,
- helyi feltételekhez illeszkedő
rendszerek megalapozása, helyi
nyersanyagok, energiaforrások és
munkaerő előnybe részesítése
- innovációs kaszkádok létrehozása
- ökodizájn
- zöld vegyészet
- környezeti irányítási rendszerek

A MEGYEI KLÍMASTRATÉGIA SZEREPE, JELENTŐSÉGE

A megyei önkormányzat az egyik fő felelős a fejlesztéspolitikáért, ezért kulcsszerepe lehet minden új fejlesztési terület definiálásában

Az állami és megyei önkormányzati kompetenciák átrendeződésével a klímapolitika jó lehetőség arra, hogy a megyei kompetencia egyik fő területe és a megye fejlesztésének egyik fő motorja legyen

A sikeres klímapolitika hozzásegítheti az adott megyéket gazdasági versenyképességük, társadalmi és gazdasági innovációs hajlandóságuk, valamint hazai és nemzetközi kapcsolatrendszerük számottevő fejlesztéséhez

A megyei önkormányzat koordinálhatja a területén található települések klímavédelmi tevékenységét, a települések között közvetítő funkciót láthat el, kulcsszerepet tölthet be a disszeminációban és a jó gyakorlatok terjesztésében.

A KLÍMASTRATÉGIÁK SAJÁTOSSÁGAI

Bizonytalan
körülmények közti
döntéshozatal

Hibás alkalmazkodás
kockázata

- Adaptációkorlátozó döntés
- Túlzott adaptáció,
elégtelen adaptáció

Nem csak egy területet
érint, az adaptációs
tevékenységet minden
területbe integrálni kell
(mainstreaming)

A BIZONYTALANSÁG KEZELÉSE – MIT TEGYÜNK?

- **“Mebánás nélküli”, kockázatmentes megoldások („No regrets”)**
  - *Éghajlatváltozástól függetlenül is hasznos*
- **“Alacsony kockázatú” megoldások („Low regrets”)**
  - *Alacsony befektetés, nagy relatív haszon éghajlati változások esetén*
- **Járulékos haszonnal bíró intézkedések („Win-win” vagy „Co-benefit”)**
  - *Az éghajlatváltozás hatásainak mérséklése közben egyéb – gazdasági, társadalmi, környezeti – előnyökkel jár*
- **Rugalmas irányítás/tervezés (flexible management/planning)**
  - *„adaptációs útvonalak” (adaptation pathways): a tervek megváltoztatásának lehetősége az idővel felszínre kerülő új információk alapján, elkerülendő a kényszerpályákat*
- **Reziliens megoldások**
  - *Több éghajlatváltozási scenárió esetében is megfelelő megoldást jelentenek*
- **Puha intézkedések**
  - *Nem-infrastrukturális megoldások, amelyek nem igényelnek fizikai beruházást*

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

SZÉCHENYI

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Kohéziós Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE